Lokaal bestuur Pittem

Inspiratienota omgevingsanalyse

Inhoud

1 Wat is deze 'inspiratienota' en waarom maken we die op? 3

2 Hoe zijn we te werk gegaan? 4

3 Nieuwsgierig? Hier worden onze belangrijkste bevindingen samengevat. ... 6

4 Externe analyse: wat komt er op ons af en waar liggen de Pittemnaars wakker van? 7

4.1 "Aangename gemeente zoekt jonge gezinnen" 7

Tendensen en vaststellingen 7

Bedreigingen/ uitdagingen 12

Opportuniteiten 13

4.2 Wissel van macht? De stapper en trapper eisen een eerste plaats op in het verkeer! 15

Tendensen en vaststellingen 15

Bedreigingen / uitdagingen 17

Opportuniteiten 18

4.3 Het klimaat staat, hoog en droog, op onze agenda! 19

Tendensen en vaststellingen 19

Bedreigingen/ uitdagingen 20

Opportuniteiten 21

5 Waar onze organisatie écht nood aan heeft 22

5.1 Strategie 22

5.2 Structuur 22

5.3 Cultuur 22

5.4 Mensen 23

5.5 Leiderschap 23

5.6 Middelen 23

5.7 Systemen 23

5.8 Klanten 24

Bijlagen 25

Externe analyse 25

1 Wat is deze 'inspiratienota' en waarom maken we die op?

Binnen lokale besturen staat het bestuur in voor het maken van de beleidskeuzes, de beleidsbepaling. Zij beslissen wat er gerealiseerd wordt. De administratie is samen met het managementteam verantwoordelijk voor het vertalen van deze beleidskeuzes naar de praktijk, de uitvoering.

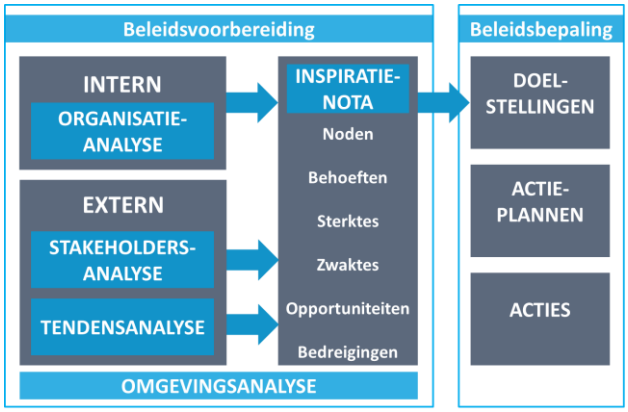

Figuur 1: beleidsvoorbereiding en -bepaling

De administratie heeft daarnaast nog een andere belangrijke rol namelijk het adviseren van het bestuur bij het maken van deze keuzes. Ze doen dit door hen zoveel mogelijk gestructureerde informatie aan te leveren over wat leeft in de gemeente, wat zij opvangen van burgers, wat zij aan kennis hebben over de wetgeving en hun werkveld. Dit is in ons lokaal bestuur Pittem niet anders.

Deze **omgevingsanalyse** moet gekaderd worden binnen die beleidsvoorbereidende taak. Ze is opgebouwd uit drie grote luiken nl. een interne analyse (analyse van de eigen organisatie), een externe analyse (inbreng van burgers, cijfers en statistieken) en tenslotte een inspiratienota die een mooi overzicht biedt van alle noden, behoeften, sterktes, zwaktes, opportuniteiten en bedreigingen die uit de verschillende analyses naar voren zijn gekomen. De omgevingsanalyse vormt sinds de invoering van de beleids- en beheerscyclus (BBC) in lokale besturen een verplicht onderdeel van de meerjarenplanning.

Met deze inspiratienota reikt onze administratie het bestuur de nodige gegevens aan over wat leeft bij onze inwoners en welke tendensen op onze plattelandsgemeente afkomen de komende jaren. Wat is voor de Pittemnaars belangrijk? Wat willen zij graag gerealiseerd zien? Wat zijn bedreigingen en tendensen waar we rekening mee moeten houden? Welke kansen en opportuniteiten zullen zich aanbieden?

Soms bieden we wat meer concrete inspiratie voor mogelijke oplossingen of beleidskeuzes. Dit zijn slechts suggesties. Het is de taak van de nieuwe bestuursploeg bij het opmaken van het beleidsplan om de afweging te maken of deze voorstellen zowel financieel als operationeel haalbaar zijn.

Deze nota dient ter inspiratie van het beleid. Hij is opgemaakt met de input van veel Pittemnaren en van veel medewerkers van onze gemeentelijke en OCMW-organisatie, allen met de motivatie om constructief bij te dragen tot onze toekomst!

2 Hoe zijn we te werk gegaan?

In onze omgevingsanalyse belichten we twee belangrijke invalshoeken. Enerzijds kijken we, samen met onze inwoners en op basis van statistieken, rondom ons naar onze omgeving. Anderzijds houden we onszelf een spiegel voor en kijken naar onze interne organisatie.

DEEL I: EXTERNE focus

We willen een zo volledig mogelijk beeld geven van alle **uitdagingen ('bedreigingen') en kansen ('opportuniteiten')** die op onze gemeente afkomen. Hiervoor werden verschillende analyses uitgevoerd en verschillende doelgroepen betrokken.

- We hebben onze **eigen burgers, ondernemers…** (= 'stakeholders') aan het woord gelaten. In eerste instantie door een steekproef van de Pittemnaars een vragenlijst te laten invullen (= de 'burgerpeiling')[1]. Deze vragenlijst behandelde verschillende maatschappelijke thema's. De respondenten konden deze vragenlijst zowel schriftelijk als digitaal invullen en kregen in de periode *maart-april 2019* ongeveer een maand de tijd om dit te doen.

  Op de belangrijkste resultaten werd vervolgens dieper ingegaan tijdens gesprekstafels waar Pittemnaars, op basis van een aantal stellingen, hun inzichten konden delen over de belangrijkste thema's die naar voren gekomen zijn uit de vragenlijsten. Deze thema's waren: mobiliteit & verkeersveiligheid; ruimte & infrastructuur; milieu, groen & klimaat; sociale zaken & welzijn; vrije tijd, evenementen en verenigingsleven. Een uitgebreid rapport met alle resultaten uit de burgerpeiling werd in bijlage van dit document toegevoegd.

Figuur 2: Gesprekstafels 2019

Deze analyse van de input van onze burgers, ondernemers… is de **stakeholdersanalyse**

- Daarnaast hebben ook onze medewerkers hun bijdrage geleverd. Een vertegenwoordiging van iedere dienst heeft vanuit zijn expertise en ervaring een **vragenlijst** ingevuld die peilt naar de externe factoren die een impact kunnen hebben op onze gemeente en onze organisatie. De vragenlijst was gebaseerd op het **DESTEP-model**, een veelgebruikte methode om externe factoren in kaart te brengen. DESTEP staat voor: Demografische, Economische, Sociaal-culturele, Technologische, Ecologische & Politiek-juridische factoren.

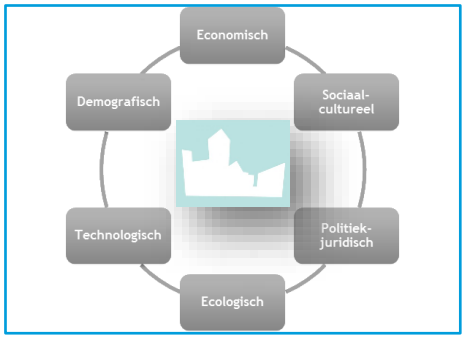

Figuur 3: DESTEP-model

[1] Deze steekproef was 'aselect' (= zonder criteria, gewoon willekeurig). 1400 mensen ouder dan 16 jaar werden uitgenodigd, 684 namen uiteindelijk deel.

- De antwoorden op deze vragen leverden al een eerste beeld op van de verschillende tendensen. In het onderzoek naar de impact van de externe factoren werd daarnaast heel wat **cijfermateriaal** verzameld (o.a. in de gemeentemonitor) om de bevindingen te kunnen staven. Vervolgens hebben werden vertegenwoordigers van iedere dienst uitgenodigd om samen aan tafel te zitten op de **denkdag**. Tijdens deze denkdag werd alle input besproken en samengevat om zo een duidelijk beeld te ontwikkelen over de verschillende tendensen die de komende legislatuur een grote impact zullen hebben op de gemeente en op de gemeentelijke en OCMW-organisatie.

Deze analyse van de impact van externe factoren, die werden onderzocht door onze medewerkers, is de **tendensanalyse**.

Figuur 4: Denkdag 2019

Figuur 5: Gesprekstafels 2019

DEEL II: INTERNE focus

We willen daarnaast een zo volledig mogelijk beeld schetsen van de **sterktes en werkpunten binnen** onze organisatie. Om tot deze inzichten te komen, hebben we beide organisaties 'onder de loep' genomen. Alle medewerkers van gemeente en OCMW (met uitzondering van het WZC) kregen de kans om een vragenlijst in te vullen met betrekking tot de werking van de eigen organisatie. Aan de hand van een model van de 8 bouwstenen van een moderne organisatie konden de medewerkers de werking van hun dienst en organisatie inschatten. Deze resultaten vatten we samen in het hoofdstuk van de interne analyse. Met een responsgraad van om en bij de 100%, kunnen we wel stellen dat deze resultaten zeker representatief zijn!

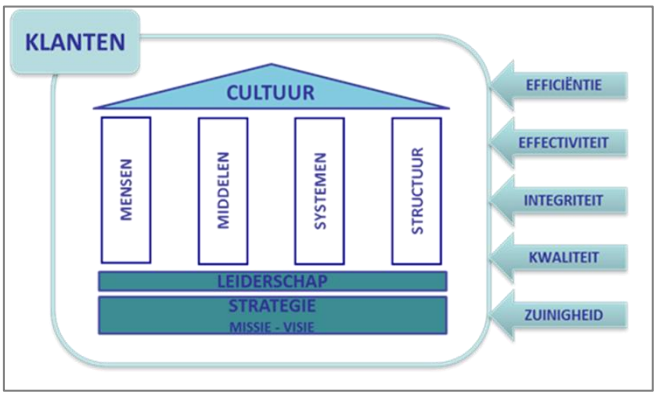

Figuur 6: Het 8-bouwstenenmodel (Bron: CC Consult)

3 Nieuwsgierig? Hier worden onze belangrijkste bevindingen samengevat.

Naar aanleiding van de nieuwe legislatuur maakte de administratie een omgevingsanalyse op ter voorbereiding van het meerjarenplan. Deze omgevingsanalyse heeft de ambitie om het politiek bestuur te **inspireren** door hen inzichten te verlenen in de belangrijkste opportuniteiten en bedreigingen die onze plattelandsgemeente de komende jaren te wachten staan. Deze inspiratienota biedt enerzijds inzichten in externe factoren als: “Wat zijn de verwachtingen van onze Pittemnaars voor de toekomst?” en “wat zijn belangrijke tendensen waar wij de komende jaren rekening mee moeten houden?” en anderzijds in de sterktes en aandachtspunten van onze interne organisatie.

Wat vast staat is dat alle ogen gericht zijn op de heraanleg van de markt. De verwachtingen zijn alvast hooggespannen. De inwoners en medewerkers zien in dit project heel wat kansen om de pijnpunten die Pittem vandaag kent, aan te pakken.

Figuur 7 & 8: Markt Pittem (bron: Google Maps)

Uit de tendensanalyse blijkt dat er **drie grote thema’s** naar voor komen die tevens werden aangehaald en bevestigd in de stakeholdersanalyse. Het eerste thema omschrijft de tendensen, opportuniteiten en bedreigingen inzake **wonen en leven in Pittem** en hoe de gemeente dient in te zetten op haar **aantrekkingskracht voor jongeren en handelaars alsook haar verenigingsleven voor iedereen**. Het tweede thema snijdt de kansen en bezorgheden aan op vlak van **mobiliteit, toegankelijkheid en verkeersveiligheid**. We stellen namelijk vast dat Koning Auto overheerst in Pittem omwille van verschillende factoren. In het tweede thema gaan we na hoe we, op vraag van velen, het tij kunnen keren. In het derde thema tenslotte gaan we dieper in op alle uitdagingen die de klimaatsverandering met zich mee brengt. Verschillende opportuniteiten op vlak van **milieu, duurzaamheid en klimaat** worden hier overwogen op maat van het lokaal bestuur Pittem. Kortom, een boeiende tijd biedt zich aan! Ook wat betreft de interne werking komt Pittem voor heel wat uitdagingen te staan, waaronder het uitwerken van een missie en visie, inzetten op communicatie en betrokkenheid, evalueren van de personeelsbezetting, nog meer inzetten op een uniforme gestandaardiseerde werking en herbekijken van het dienstverleningsmodel.

4 Externe analyse: wat komt er op ons af en waar liggen de Pittemnaars wakker van?

In dit deel van onze inspiratienota focussen we op wat we leren van de externe invloeden en hun impact op onze gemeente en geven we de belangrijkste zaken weer die leven bij onze inwoners.

We hebben enkele opvallende cijfers samengevat en vergeleken onze gemeente enerzijds met alle gemeenten en steden in het Vlaams gewest en anderzijds met vergelijkbare gemeenten in de Belfiuscluster en/of in de VRIND-classificatie.[2]

In dit hoofdstuk bundelen we met andere woorden de belangrijkste opportuniteiten en uitdagingen die zijn voortgekomen uit de stakeholders- en de tendensanalyse. We overlopen de resultaten aan de hand van drie belangrijke maatschappelijke tendensen die relevant zijn gebleken voor onze gemeente.

4.1 "Aangename gemeente zoekt jonge gezinnen"

Tendensen en vaststellingen

Zowel uit de gemeentemonitor, de burgerpeiling als de gesprekstafels blijkt dat een zeer ruime meerderheid van onze inwoners het **heel aangenaam wonen** vindt in Pittem. Gemiddeld geeft de Pittemnaar een score van 7,8/10 aan de gemeente. Vooral de leeftijdsgroep van 65-plussers geeft zeer hoge scores. Verder uiten de 65-plussers hun algemene tevredenheid op vlak van **woonvoorzieningen voor ouderen** en het aanbod aan activiteiten voor senioren. Tijdens de gesprekstafels gaven inwoners aan dat het WZC voldoet aan de hedendaagse noden van bewoners.

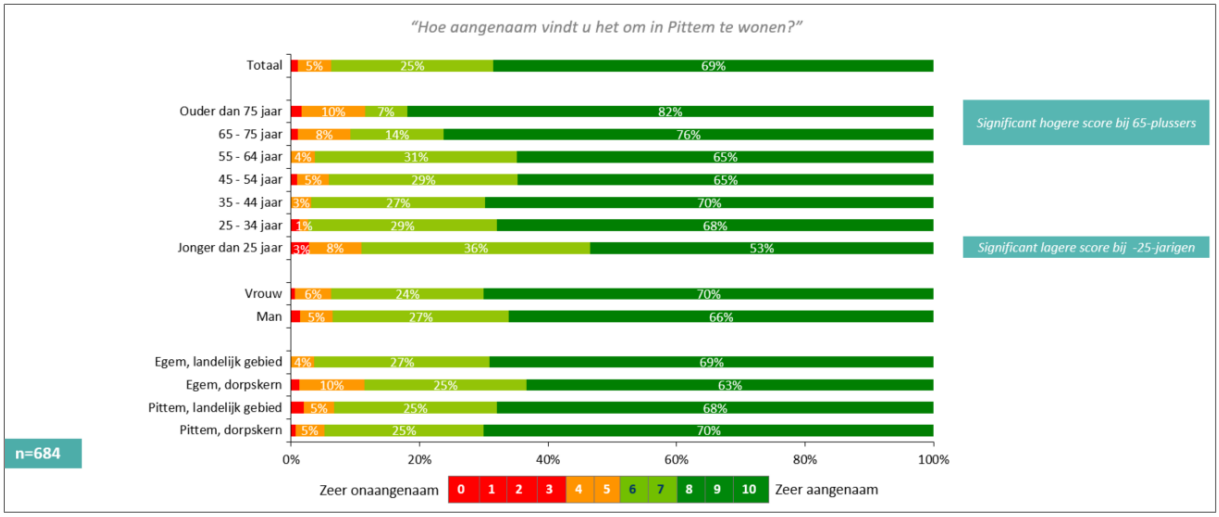

Figuur 9: Tevredenheid wonen in Pittem (Burgerpeiling 2019, CC Consult)

De Pittemnaars geven ons daarnaast ruim voldoende voor **voorzieningen en dienstverlening voor jonge kinderen** (t.e.m. 16 jaar). Uit de burgerpeiling blijkt dat er voldoende voor- en naschoolse kinderopvang, opvoedingsondersteuning en buitenschoolse kinderopvang is en dat er voldoende kinderdagverblijven zijn. Onderstaande figuur capteert deze vaststellingen erg duidelijk.

[2] **Belfiuscluster** 'V7- Landbouwgemeenten': Rijkevorsel, Kortemark, Lo-reninge, Zonnebeke, Langemark-Poelkapelle, Spiere-Helkijn, Hooglede, Lichtervelde, Moorslede, Staden, Meulebeke, **Pittem**, Wingene, Ardooie, Nazareth, Zulte, Kruisthoutem.
VRIND-classificatie 'Platteland'.

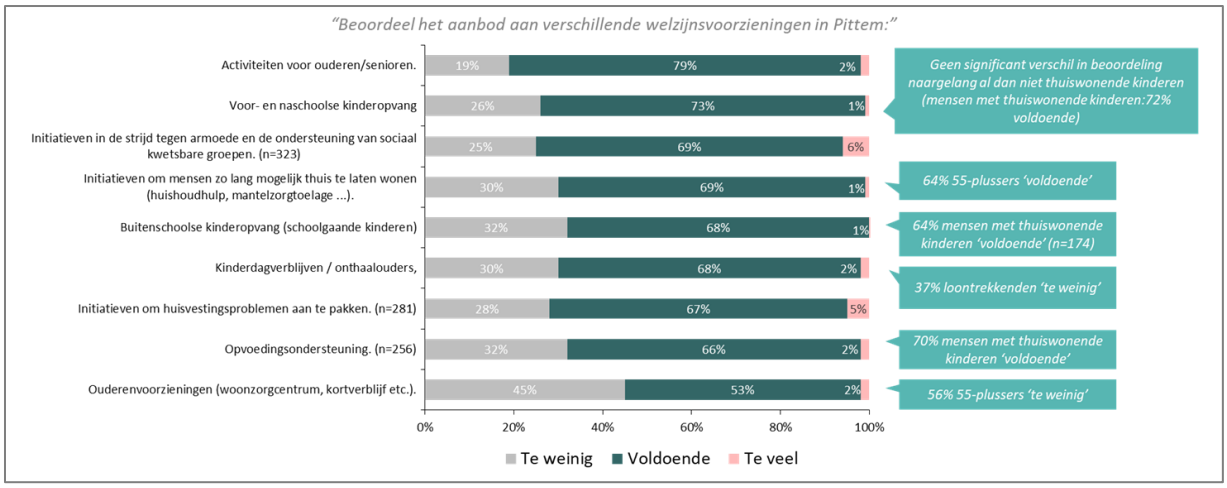

Figuur 10: Tevredenheid aanbod welzijnsvoorzieningen in Pittem (Burgerpeiling 2019, CC Consult)

Eerder werd vermeld dat de senioren tevreden zijn over het aanbod aan **ouderenvoorzieningen**. Toch dienen we aan te stippen dat meer dan de helft (56%) van de leeftijdsgroep van 55-plussers het gevoel heeft dat er te weinig ouderenvoorzieningen (vb. woonzorgcentrum, kortverblijf, enz.) zullen zijn in de toekomst. Uit de gemeentemonitor constateren we dat het aantal plaatsen in de residentiële ouderenzorg (assistentiewoningen en WZC) per 1.000 65-plussers in Pittem 45,2 bedraagt in 2016. Dit is een daling ten opzichte van 2010 (49,3). Deze afname is echter niet te wijten aan het aanbod, maar aan de toename van het aantal 65-plussers. Het aantal plaatsen in Pittem is lager dan de vergelijkbare gemeenten uit de Belfiuscluster van landbouwgemeenten (82,2) en het Vlaams gewest (76,0).

Voelen de inwoners zich **veilig** in onze gemeente? Dit blijkt zeker het geval te zijn. Zowel uit de gemeentemonitor als uit de burgerpeiling blijkt immers dat 91% van de Pittemnaren zich zelden of nooit onveilig voelt in de gemeente. Dit ligt maar liefst 16% hoger dan het Vlaamse gemiddelde.

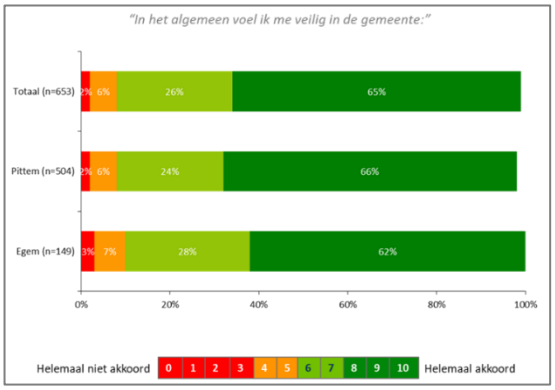

Figuur 11: Veiligheidsgevoel in Pittem per deelgemeente (Burgerpeiling 2019, CC Consult)

Algemeen kunnen we stellen dat het hier erg aangenaam wonen en leven is en dat onze gemeente een brede groep aan inwoners aanspreekt. Niettemin stippen we nog enkele andere belangrijke tendensen aan waarmee we zeker rekening dienen te houden, als we bovenstaande resultaten ook in de toekomst willen bestendigen.

Zo is de **evolutie en samenstelling van onze bevolking** een eerste belangrijke factor waarmee het bestuur rekening kan houden bij het uitwerken van haar toekomstig beleid.

Uit cijfers van de gemeentemonitor blijkt dat de groep **jongeren** (tussen 0 en 19 jaar) met maar liefst 9% gedaald is in Pittem tussen 2005 en 2017, terwijl de groep **ouderen** (65+'ers) met bijna 16% is toegenomen in diezelfde periode.

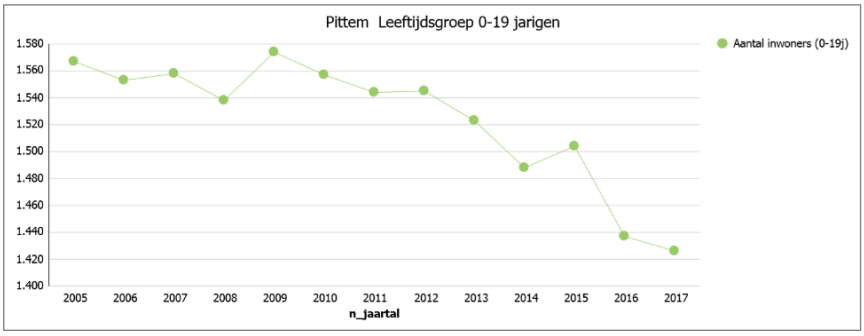

Figuur 12: Evolutie 0-19-jarigen Pittem (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

De afgelopen jaren bleek **Pittem dus sneller te vergrijzen dan te vergroenen.** Dit is gelijkaardig aan de cijfers van het Vlaamse gewest waar de vergrijzing ook sneller stijgt dan de vergroening (resp. +5% jongeren en +20% ouderen). Het verschil blijkt echter minder sterk dan in Pittem.

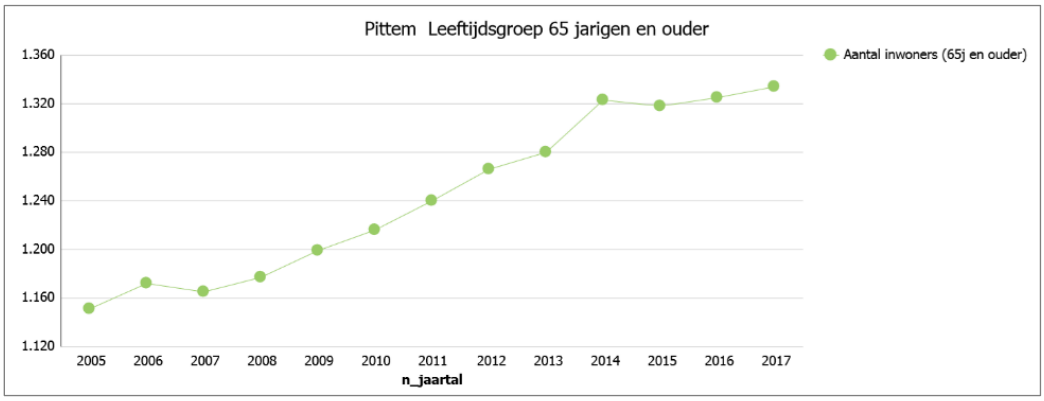

Figuur 13: Evolutie 65-jarigen en ouder Pittem (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Bovenstaande grafieken geven de evolutie van het aantal jongeren en het aantal ouderen in Pittem weer in het verleden. Of deze tendens zal worden verdergezet in de toekomst blijkt uit onderstaande grafieken. Hierin wordt een vooruitberekening gemaakt van de verschillende leeftijdsgroepen tussen januari 2018 en januari 2027. Uit deze prognoses blijkt dat ons inwonersaantal licht blijft stijgen. De stijging zien we echter voornamelijk bij de bevolkingsgroepen 65+'ers en 80+'ers. De jongeren (10 tot 19-jarigen) en actieve bevolking (20 tot 64-jarigen) zullen in de toekomst een dalende tendens kennen. Wil de gemeente Pittem inzetten op een brede doelgroep van jong en oud, dan zal het belangrijk worden om er in de volgende legislatuur voor te zorgen dat ze in staat is om voor beide doelgroepen zo aantrekkelijk mogelijk te blijven en de dienstverlening, faciliteiten en infrastructuur hierop af te stemmen. Als we onze gemeente in de toekomst willen 'verjongen', moeten we inzetten op het aantrekken van nieuwe, jonge, gezinnen.

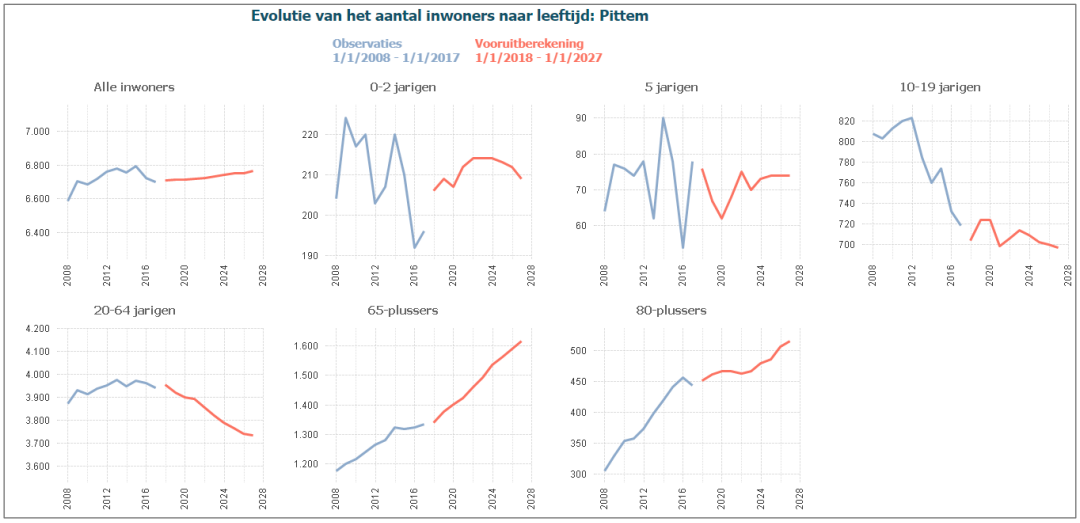

Figuur 14: Prognose aantal inwoners naar leeftijd (Bron: Vlaamse gemeentelijke demografische vooruitzichten 2018-2027, ABB - Statistiek Vlaanderen)

Een tweede belangrijke factor is de sterk veranderde samenstelling van de huishoudens in de afgelopen jaren. We zien meer en meer een **toename van alleenwonenden en alleenstaanden**. Tijdens de denkdag en de gesprekstafels met de burgers werd de tendens met betrekking tot **vereenzaming** bij de bevolking aangekaart. Men gaf aan dat de toename van eenzaamheidsgevoelens van alle leeftijden is en zowel jong als oud treft. De toename van alleenstaanden met of zonder kinderen verhoogt ook het **risico op stijgende armoede** onder de bevolking. Deze armoede blijft vaak onzichtbaar voor de buitenwereld omdat deze groep mensen vaak net niet in aanmerking komt voor ondersteuning van de sociale dienst. Tijdens de denkdag en gesprekstafels kwam steevast naar voor dat deze tendens een problematiek is waar moeilijk te vinger op te leggen valt, maar waar men zeker oog voor moet hebben.

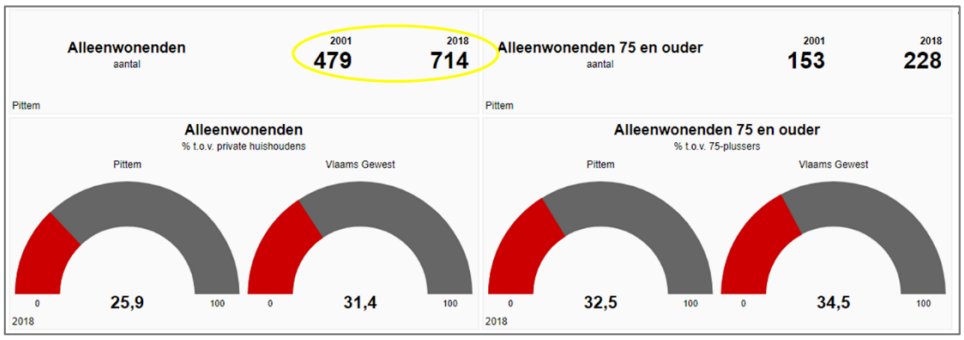

Figuur 15: Evolutie alleenwonenden (Bron: Provincies in cijfers)

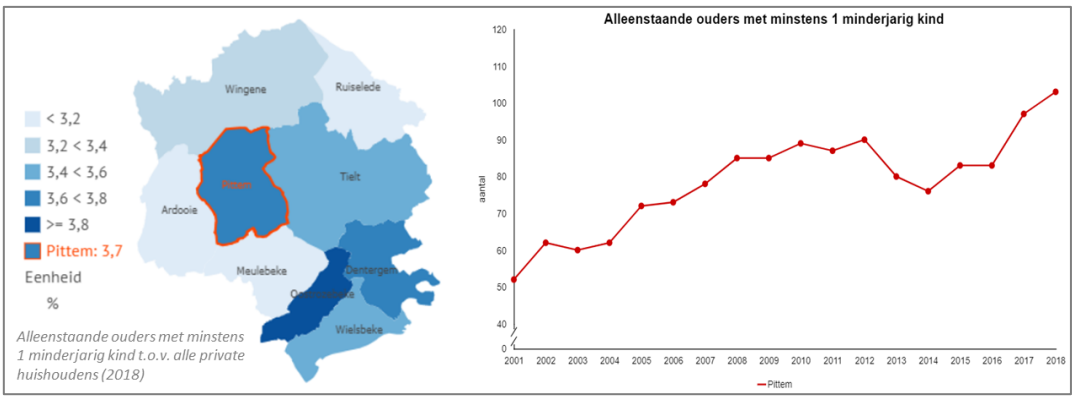

Figuur 16: Evolutie alleenstaande ouders met minstens 1 minderjarig kind (Bron: Provincies in cijfers)

Ten derde is het belangrijk om stil te staan bij ons **vrije tijdsaanbod** en de tendensen die we daarbij kunnen waarnemen. Zo tonen de burgerpeiling en de gesprekstafels over het algemeen aan dat de **burger onvoldoende op de hoogte** blijkt te zijn van de vele vrije tijdsinitiatieven en –activiteiten die Pittem rijk is. Op vlak van sport bijvoorbeeld geeft 52% van de respondenten uit de burgerpeiling aan onvoldoende geïnformeerd te zijn over de bestaande sportclubs in de gemeente. Bovendien zien we dat 58% van de inwoners van Pittem naar andere gemeenten trekt om aan sport te doen. 32% maakt gebruik van de aanwezige gemeentelijke sportinfrastructuur van Pittem. Wat opvalt, en wat een aantal medewerkers tijdens de denkdag verbaasde, is dat 72% van de Pittemse sporters individueel sport beoefent. Slechts 32% is lid van een sportclub.

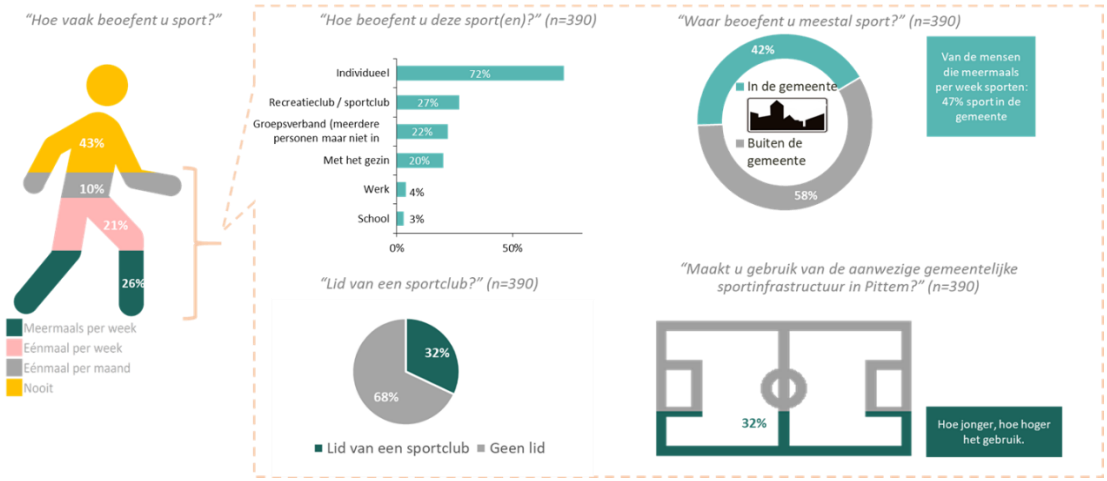

Figuur 17: Bevraging sportbeoefening in Pittem (Burgerpeiling 2019, CC Consult)

De jongere bevolkingsgroep van 16 tot 25 jaar geeft in de burgerpeiling te kennen dat het aanbod aan vrijetijdsactiviteiten of –locaties vandaag nog wat te beperkt is om aan hun noden te voldoen. Los van de jeugdverenigingen missen zij vooral lokale evenementen, activiteiten voor jongeren. In de open antwoorden van de burgerpeiling werd ook een tiental keer vermelding gemaakt van een jeugdhuis.

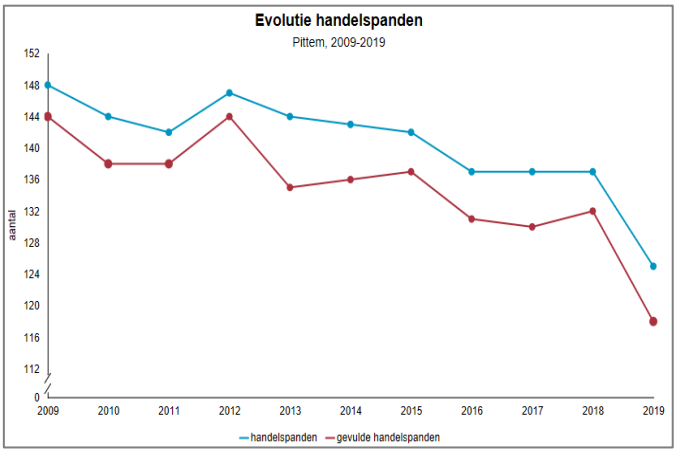

Figuur 18: Evolutie handelspanden (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Ten vierde is het **wegtrekken van winkels en horeca uit de buurt** een tendens die vaak werd aangekaart op de denkdag en de gesprekstafels. Vooral in Egem zien we dat veel zelfstandigen en winkels verdwijnen en niet worden vervangen. Uit de gemeentemonitor blijkt dat het aantal gevulde handelspanden in Pittem met maar liefst 22% is afgenomen de voorbije tien jaar.

De meerderheid van de inwoners (78%) is van oordeel dat de gemeente meer moet inzetten op het aantrekken van handelszaken. De beoordeling van het aanbod aan winkels en horecazaken in de buurt verschilt tussen de inwoners van Egem en de inwoners van Pittem. Inwoners van Egem benadrukken dat het aanbod aan basisvoorzieningen en winkels (dokter, apotheek, grotere winkels, openbaar vervoer, enz.) op vandaag onvoldoende is. Pittemnaren wijken daarom liever uit naar andere gemeenten om te winkelen. Heel wat inwoners werken ook buiten Pittem (82% van de loontrekkenden) en doen daardoor wellicht elders hun boodschappen.

De toenemende populariteit van **e-commerce** en de onvermijdelijke doorbraak van **ketens en grote belevingscentra** vormen een bedreiging voor de bestaande handelaars in de kleinere dorpskernen. Deze tendensen zorgen ervoor dat de aantrekkingskracht van de gemeente daalt voor jong en oud, maar uiteraard ook voor potentiële nieuwe ondernemers. Tijdens de gesprekstafels houden sommige inwoners zichzelf een spiegel voor en geven aan dat Pittem een plattelandsgemeente is waar men niet dezelfde verwachtingen kan hebben als in grotere steden en gemeenten (Roeselare, Tielt, enz.). Echter de basisvoorzieningen moeten volgens hen wel behouden blijven.

Een vijfde belangrijke tendens voor onze plattelandsgemeente is het gegeven dat de **landbouwerspopulatie** langzaamaan uitsterft en wordt vervangen door grote landbouwbedrijven. Inwoners geven aan dat dit een toename van milieu- en verkeershinder voor omwonenden tot gevolg heeft (zie verder).

Op vlak van **werkgelegenheid en ondernemerschap** tenslotte, stippen we nog enkele positieve tendensen aan. Zo kent Pittem een zeer hoge werkzaamheidsgraad van 83,4% in vergelijking met de andere landbouwgemeenten uit de belfiuscluster (79,3%) en het Vlaams gewest (72,6%). De werkloosheidsgraad is in Pittem lager (3,6%) in vergelijking met het Vlaams gewest (7,8%). Toch wel kenmerkend voor Pittem is uiteraard de gespecialiseerde kliniek Sint-Jozef die een erg belangrijke werkgever vormt, en voor inkomende pendelintensiteit zorgt. De netto-groeiratio tenslotte, d.i. het verschil tussen oprichtingen en stopzettingen in een bepaald jaar tegenover het aantal ondernemingen in dat jaar, is positief in Pittem (4,8) en is zelfs hoger dan in andere plattelandsgemeenten (3,2).

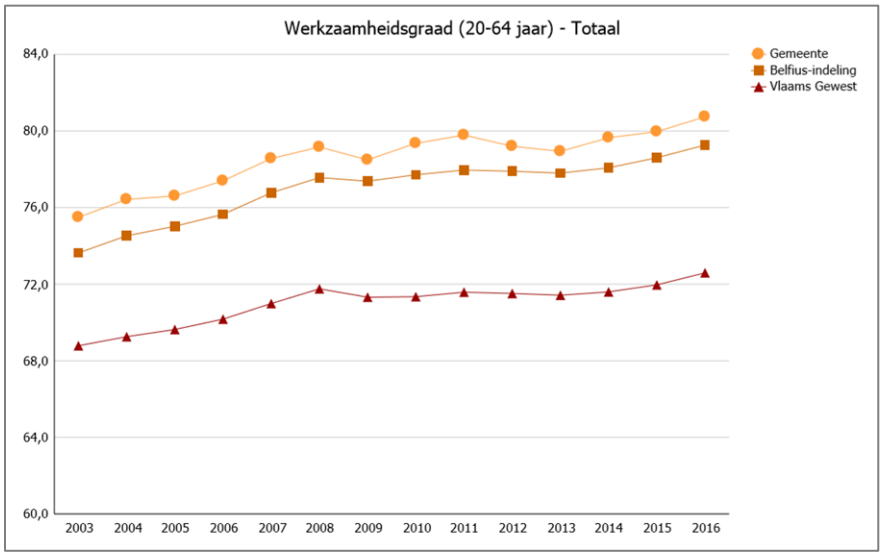

Figuur 19: Evolutie totale werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) Pittem (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Bedreigingen/ uitdagingen

Bovenstaande tendensen en vaststellingen impliceren natuurlijk heel wat toekomstige uitdagingen en bedreigingen voor onze gemeente.

Tijdens de denkdag werd opgemerkt dat de vergrijzing van de bevolking een impact heeft op de **toegankelijkheid en mobiliteit** van de ouder wordende bevolking, zeker in onze uitgestrekte plattelandsgemeente. De vraag naar een **kwantitatief en kwalitatief aanbod van de woon- en zorgvoorzieningen** zal hierdoor in de toekomst alleen maar toenemen. Wil men jonge gezinnen aantrekken en jonge alleenstaanden of éénoudergezinnen ondersteunen, dan is **betaalbare huisvesting** een belangrijke uitdaging. De grootste bedreiging hierbij is dat we als gemeente maar weinig invloed kunnen uitoefenen op de betaalbaarheid van de huizenmarkt.

Een andere bedreiging zien we in de ontgroening (het afnemen van het aantal jongeren) en de vaststelling dat de **jongeren** aangeven dat er **onvoldoende locaties** zijn waar zij kunnen vertoeven. Vandaag moeten de adolescenten **pendelen** buiten Pittem om secundair en hoger onderwijs te volgen. De uitdaging bestaat erin om voldoende aantrekkelijk te blijven voor deze jongeren, wat echter geen vanzelfsprekend gegeven is gezien de jongeren meer en meer mobiel zijn.

Wat betreft vrije tijd blijkt dat niet iedereen altijd even goed op de hoogte is van de vele initiatieven. Een duidelijke **communicatie** via verschillende kanalen wordt een must naar de toekomst toe. Het is echter geen evidentie om iedere inwoner op de hoogte te brengen en houden. De burger zelf dient eveneens een inspanning te (willen) leveren om de informatie op te nemen.

Op vlak van sport, cultuur en ontspanning staat onze gemeente niet alleen met haar aanbod. Ook de **buurgemeenten** bieden heel wat aan, en hierop hebben we weinig vat, tenzij we gaan samenwerken. Verder blijkt dat we een rijk verenigingsleven kennen en dat we vandaag voornamelijk vervallen in een denken in verenigingen, terwijl er blijkbaar vooral nood is aan activiteiten en voorzieningen voor individuen en particulieren, bijvoorbeeld op vlak van sport.

Om de gemeente 'levendiger' en aantrekkelijker te maken, zou het aantal **handelszaken en horeca** moeten uitbreiden. Als gemeente hebben we echter slechts beperkte mogelijkheden om lokale economie te stimuleren. Veel tendensen hieromtrent reiken verder dan het lokale niveau, bijvoorbeeld de onherroepelijke doorbraak van e-commerce, ketens en grote belevingscentra. Als lokaal bestuur hebben we tevens weinig tot geen impact op de wetgeving van hogere overheidsniveaus. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de vestigingswet voor apotheken die de aanwezigheid van een apotheek in Egem beperkt. Het winkelaanbod van de omliggende gemeenten ('concurrentie') is eveneens een punt waar we als bestuur weinig invloed op hebben. Toch zien de inwoners en medewerkers van ons lokaal bestuur nog heel wat mogelijke opportuniteiten met betrekking tot bovenstaande tendensen.

Opportuniteiten

Uiteraard zijn er ook heel wat kansen die onze gemeente kan benutten om in te spelen op de besproken maatschappelijke tendensen en vaststellingen. Zo werden al **nieuwe verkavelingen** gerealiseerd en zijn er nog verkavelprojecten in uitvoering die mogelijks jonge gezinnen kunnen aantrekken. Verder komen (grote) hoeves vrij door de vermindering van de landbouwpopulatie. Deze oude hoeves kunnen als een opportuniteit worden aangewend door ze te herbestemmen en te renoveren naar moderne **nieuwe woonvormen** zoals cohousing, kangoeroewoningen e.d. Het bestuur is hier echter aangewezen op hogere regelgeving die van toepassing is en die zulke initiatieven in de weg zou kunnen staan (vb. de mogelijkheden m.b.t. functiewijziging bouwkundig erfgoed, of beperking m.b.t. zonevreemd bouwen in het agrarisch gebied van het gewestplan dat niet is toegestaan en dus niet vergunbaar is).

Tijdens de gesprekstafels zagen onze inwoners eveneens een opportuniteit in een mogelijke toekomstige **herinvulling van het klooster Zusters van Maria**. Hier gaven zij het voorstel om een mix van functies te voorzien zoals (beperkte) appartementsbouw, een jeugdlocatie, dienstencentrum, kantoren, winkelruimte enz. Tenslotte kwam naar voor dat de **herinrichting van de markt** een kans is om er een aangename outdoor ontmoetingsruimte voor jong en oud van te maken, en tevens winkels en horeca aan te trekken. Over het algemeen concluderen we na de denkdag en gesprekstafels dat onze gemeente nog ruimte kan creëren voor jonge gezinnen en initiatieven kan ontwikkelen om de actieve bevolking in Pittem te houden.

Bovendien beschikken we reeds over heel wat zaken waar verder op kan worden gebouwd. Voorbeelden hiervan zijn het rijke en actieve **verenigingsleven** en een uitgebreid aanbod aan **zalen** om activiteiten te organiseren. Ook de bestaande site van De Magneet en het sportpark bieden nog kansen om een aanbod te creëren voor jongeren (vnl. tieners en adolescenten), zo geeft men aan bij de gesprekstafels. Tevens kan in de eigen aantrekkingskracht op vlak van sportvoorzieningen nog verder worden geïnvesteerd om de **individuele sporters** meer te bereiken. Mogelijke voorbeelden die werden aangehaald zijn de verlichting van de Finse piste, trage wegen tussen verkavelingen, afsluitzone voor fietsen, het bekijken van de na-sportse mogelijkheden en activiteiten (vb. werking kantine), enz.

Tijdens de denkdag kwam eveneens naar voor dat het bestuur de **prijzen van activiteiten** zelf meer kan sturen in functie van de doelgroep. Op die manier worden mensen die het financieel moeilijker hebben beter ondersteund en wordt voor hen de drempel verlaagd om deel te nemen aan allerlei sportieve, culturele of recreatieve activiteiten. Dit kan dan weer helpen de vereenzaming tegen te gaan.

Wat betreft de tendensen en bedreigingen inzake vereenzaming, vergrijzing, e.d.m., werken we vandaag al met **brugfiguren**. Men is het erover eens dat op dit elan moet worden verder gebouwd. Initiatieven waarbij wordt ingezet op **intergenerationeel werken** (vb. speelvoorzieningen voor kinderen in de buurt van WZC's) worden door de burgers aangemoedigd. Gezien de inwoners vandaag al tevreden zijn over de activiteiten en voorzieningen voor zowel onze oudste als onze jongste leeftijdsgroepen, liggen hier wellicht nog kansen om tot een kruisbestuiving te komen. Daarnaast zijn er ook al heel wat initiatieven rond **hulp aan huis**. Burgers verwachten dat deze zeker worden verdergezet en zien een blijvende ondersteuning als noodzakelijk wil men de senioren zo lang mogelijk thuis laten wonen.

Om de aangehaalde problematiek van leegstand tegen te gaan, zijn er nog mogelijkheden voor het bestuur om bepaalde regelgeving op te leggen. Het **belonen van ondernemers** die een leegstaand pand innemen, kan een stap in de goede richting zijn. Startende ondernemers kunnen op andere vlakken zoveel mogelijk gestimuleerd worden. Burgers halen hier het voorbeeld van een startpremie aan als duwtje in de rug, of het faciliteren van tijdelijke experimentele projecten die de dynamiek in de gemeente kunnen verhogen (vb. pop-up winkels, zomerbar, enz). Twee belangrijke bedreigingen hierbij zijn wel dat deze initiatieven enerzijds vaak stuiten op ongenoegen van omwonenden die overlast ervaren. Anderzijds zijn zo'n initiatieven ook een rechtstreekse bedreiging voor de bestaande horecazaken. Het lijkt moeilijk om hier als lokaal bestuur geschikte acties te kunnen treffen.

4.2 Wissel van macht? De stapper en trapper eisen een eerste plaats op in het verkeer!

Tendensen en vaststellingen

Uit de burgerpeiling en gesprekstafels blijkt dat **toegankelijkheid, mobiliteit en verkeersveiligheid voor de zwakke weggebruiker** vrij hoog op de agenda staat van de meeste inwoners. Deze tendens is een rode draad die doorheen alle andere thema's loopt. Over het algemeen blijken de meeste inwoners wel vrij tevreden te zijn over het verkeer en mobiliteit in Pittem, maar toch zijn er nog enkele belangrijke pijnpunten. Het gaat hier dan voornamelijk over het zwaar verkeer, openbaar vervoer, de staat van de fietspaden, de dominante positie van de auto en de verkeersonveiligheid voor de zwakke weggebruiker.

73% van de inwoners geeft in de burgerpeiling aan dat zij over het algemeen tevreden zijn over de verkeersveiligheid. De inwoners uit de dorpskernen van Pittem en Egem blijken echter iets minder tevreden dan de inwoners uit het landelijke gebied. Vooral het **zwaar verkeer** blijkt een boosdoener te zijn in de dorpskernen. Maar liefst 58% van de respondenten geeft in de burgerpeiling aan hinder te ondervinden van het zwaar verkeer in Pittem. Ook tijdens de gesprektafels kwamen de inwoners hierop terug en gaven zij aan dat vooral de grote landbouwvoertuigen en vrachtwagens een gevaar vormen voor zowel autobestuurders als zwakke weggebruikers binnen de dorpskernen en schoolomgevingen (vb. vrachtwagens parkeren aan de sporthal). Weinig geruststellend is dat amper 37% van de inwoners het veilig vindt voor kinderen om zich te verplaatsen in onze gemeente, en dit ondanks de zone 30 in de schoolomgeving.

Figuur 20: Aandeel burgers dat last ondervindt van het zwaar verkeer (Burgerpeiling 2019, CC Consult)

Daarnaast blijkt uit de gemeentemonitor dat 46% van de bevraagde inwoners in Pittem vaak tot altijd last ervaart van een **onaangepaste snelheid van het verkeer in de buurt**. Uit de cijfers van de politiezone Tielt stellen we tevens vast dat het **aantal verkeersongevallen (met letsel)** duidelijk toeneemt sinds 2014, om een piek te bereiken in 2017. Sinds 2018 neemt het aantal verkeersongevallen met lichamelijk letsel terug af.

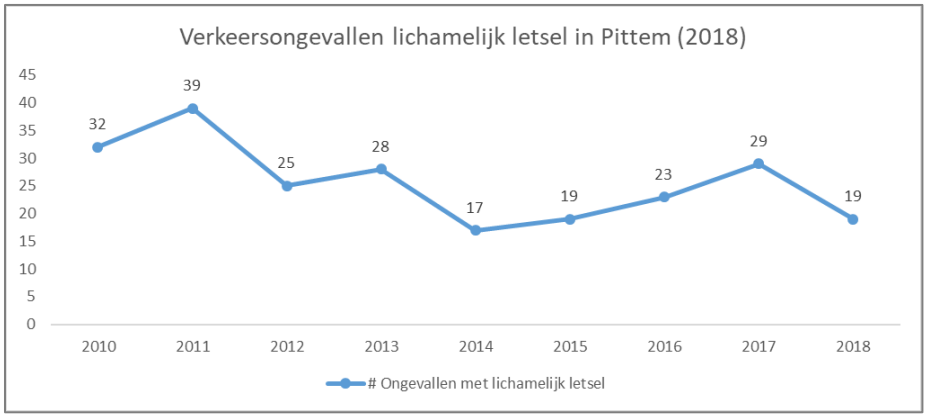

Figuur 21: Evolutie aantal verkeersongevallen met letsel (Jaaroverzicht verkeersongevallen 2018, PZ Regio Tielt)

De fietspaden blijken een belangrijke uitdaging volgens onze inwoners. Uit de gemeentemonitor blijkt dat maar twee vijfde van de inwoners vindt dat er **voldoende fietspaden** zijn in de gemeente. Slechts 38% vindt dat deze in **goede staat** zijn. Pittem scoort op vlak van tevredenheid over de fietsinfrastructuur dus minder positief dan het Vlaamse gemiddelde.

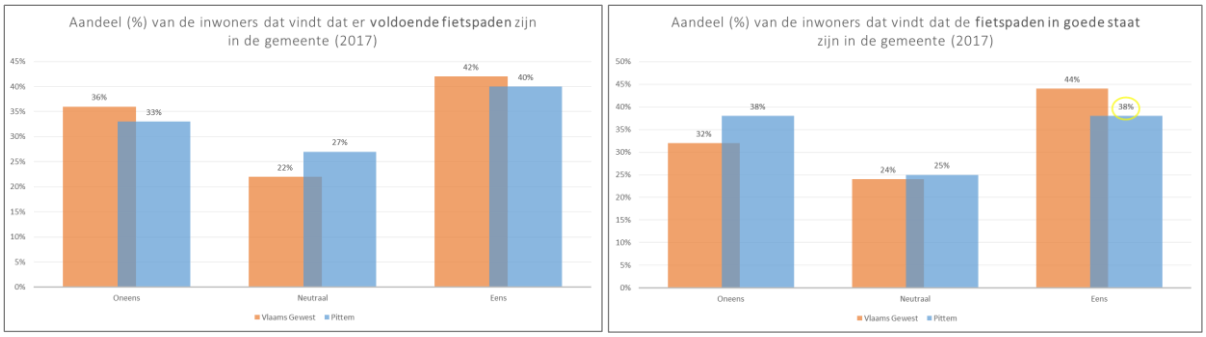

Figuur 22: Voldoende fietspaden & staat van de fietspaden (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Een andere belangrijke uitdaging op vlak van mobiliteit stelt zich op vlak van **toegankelijkheid van het openbaar vervoer**. Wel stellen we hier een opmerkelijk verschil vast tussen Pittem en Egem. Zo geeft maar liefst 31% van de inwoners van Egem een zeer lage score van 0/10 tot 3/10 op de vraag of er een goede verbinding is met het openbaar vervoer. De inwoners geven tijdens de gesprekstafels aan dat er een te beperkt aanbod aan openbaar vervoer is en dat de bushaltes en -lijnen hoe langer hoe meer worden afgebouwd, zoals in veel andere landelijke gemeenten. Daarom rekenen zij vooral op de belbus, maar ook dit blijkt geen evidentie te zijn. Tijdens de gesprektafels vreesden de deelnemers dat de druk op een mobiliteitsoplossing zal toenemen omwille van de nieuwe verkavelingen.

Bovenstaande uitdagingen brengen met zich mee dat de Pittemnaren sterk zijn aangewezen op hun auto om zich te verplaatsen. Maar liefst 70% van de inwoners geeft aan vooral de auto te gebruiken voor woon/werkverkeer, tegenover 59% gemiddeld in Vlaanderen. Koning auto overheerst dus in Pittem en het wordt een vrij grote uitdaging om de fiets en het openbaar vervoer aantrekkelijker te maken. Tijdens de gesprekstafels en de denkdag kwam namelijk naar voor dat het **dominant gebruik van de wagen** een negatieve spiraal kan teweegbrengen: omdat inwoners het onveilig vinden (voor hun kinderen) om te fietsen, zullen zij de auto nemen naar het werk of voeren ze de kinderen naar school. Daardoor neemt het aantal verkeersonveilige situaties voor de zwakke weggebruikers nog meer toe, wat dan weer de onveiligheidsgevoelens versterkt.

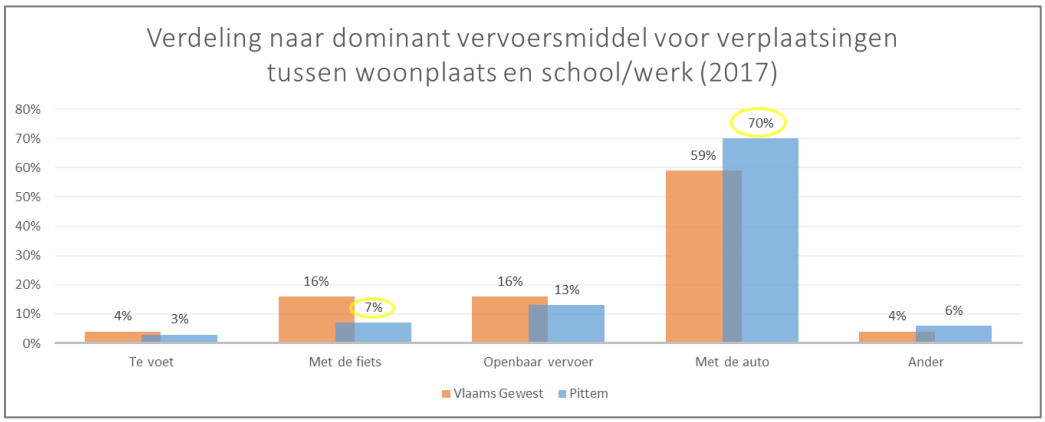

Figuur 23: Verplaatsingen tussen woonplaats en werk, school of opleiding: dominant vervoersmiddel (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Erg positief is dat de inwoners zeer tevreden zijn over de **parkeermogelijkheden** in de gemeente. Volgens de peiling in de gemeentemonitor is maar liefst 71% deze mening toegedaan. De meerderheid van de inwoners (66%) is echter geen voorstander van het idee om blauwe zones in te voeren in het centrum van Pittem.

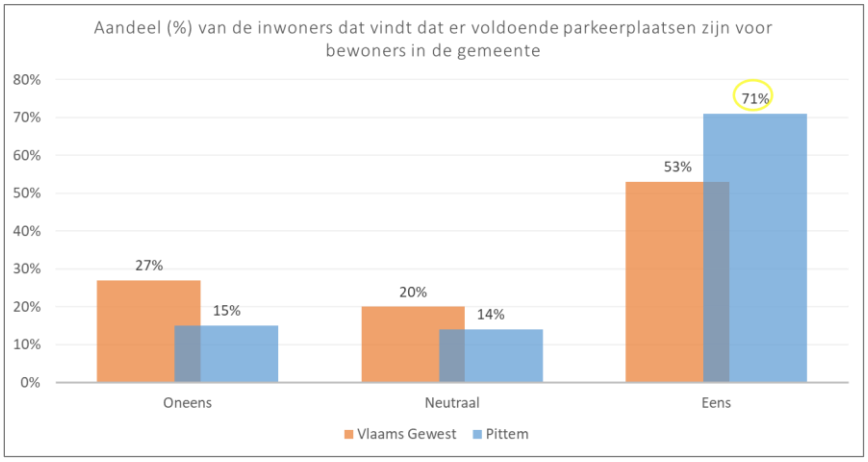

Figuur 24: Aanbod parkeerplaatsen voor bewoners in de gemeente (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

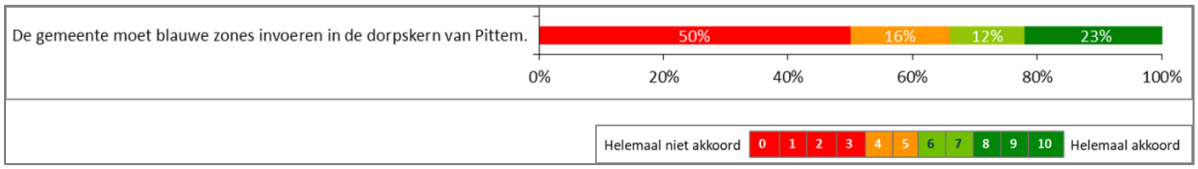

Figuur 25: Opinie over het invoeren van blauwe zones in Pittem (Burgerpeiling 2019, CC Consult)

Bedreigingen / uitdagingen

Bovenstaande vaststellingen en tendensen brengen enkele bedreigingen of uitdagingen met zich mee. Zo is de gemeente voor het aanbod van openbaar vervoer **afhankelijk van andere partners** zoals De Lijn en de NMBS en heeft een kleiner lokaal bestuur slechts in zeer beperkte mate impact op de beslissingen omtrent hun mobiliteitsaanbod (vb. aangepaste vervoerregio's, afbouw haltes en lijnen, enz).

Een tweede uitdaging betreft de dominante positie van de wagen om allerlei verplaatsingen te doen. Ook in de toekomst zullen Pittemnaren sterk aangewezen blijven op de auto om zich te verplaatsen. Dit is te wijten aan het beperktere aanbod van openbaar vervoer en het landelijke karakter van onze gemeente. Onze inwoners durven wel in eigen boezem te kijken en geven zelf aan dat het gebruik van de auto vooral een gewoonte is en dat een **mentaliteitswijziging** zich opdringt. Het is echter moeilijk om hier als gemeente invloed op te hebben.

Verder is het als lokaal bestuur niet evident om het zwaar verkeer zoals de vrachtwagens of grote landbouwvoertuigen te weren, omwille van doorgaand verkeer, de vestiging van bepaalde bedrijven in de nabije buurt, of de afhankelijkheid van de politie m.b.t. handhaving op dit vlak. De **bestemming van het zwaar verkeer** kan men als gemeente niet gaan veranderen, maar toch resulteerden de denkdag en gesprekstafels in enkele mogelijke opportuniteiten hieromtrent (zie verder).

Opportuniteiten

Op vlak van mobiliteit en verkeersveiligheid werden heel wat mogelijke opportuniteiten aangehaald tijdens de gesprekstafels en de denkdag.

Wat betreft het zwaar verkeer stelt men voor om de impact binnen de dorpskernen zoveel mogelijk te beperken door het voorzien van een **slimme verkeerssturing** in het mobiliteitsplan, en het herbekijken en regelen van de **aanrijroutes** richting bepaalde bedrijven. Op deze manier kan het zware vracht- en landbouwverkeer beter gestuurd worden, bijvoorbeeld door deze te weren in bepaalde straten of op bepaalde tijdstippen. Tegelijk blijkt het inzetten op een adequate en consequente handhaving (vb. uniform tonnageverbod, ANPR-camera's, enz.) van cruciaal belang. Een grote opportuniteit hierbij is dat de zes gemeenten binnen de politiezone de krachten willen bundelen en reeds ijveren voor het aanpakken van de hinder die zwaar verkeer met zich meebrengt door nog meer in te zetten op handhaving. Bedreiging hierbij is echter wel dat er slechts beperkte middelen voorhanden zijn (vb. camera's). Op vandaag ondernemen zij wel al regelmatig acties.

Ondanks de zone 30 in de schoolomgeving, geven de deelnemers van de gesprekstafels aan dat een **extra zebrapad** wenselijk is en het veilig oversteken van kinderen zou bemoedigen, vnl. in Egem. Zij zien mogelijkheden in enkele **verkeerstechnische ingrepen** die een veiliger verkeer faciliteren (vb. schoolstraten) evenals meer **gemachtigde opzichters** bij de schoolomgeving om kinderen veilig te helpen oversteken op belangrijke kruispunten. Ook initiatieven voor het **sensibiliseren** van bestuurders worden toegejuicht.

Verder verwachten de inwoners van Pittem dat er **bij toekomstige heraanleg van straten en pleinen** (vb. heraanleg van de markt, of straten die worden opengebroken i.f.v. rioleringswerken) **meer wordt nagedacht vanuit de zwakke weggebruiker**, in het bijzonder de senioren, en dat de weginfrastructuur (vnl. fiets- en voetpaden) veiliger moeten worden gemaakt. Hierbij kan nagedacht worden over het invoeren van autovrije straten of fietsstraten, een goed onderhoud van fietspaden, het ontwikkelen van fietssnelwegen, het uitbreiden van de voetgangerscirkels, het voorzien van rustpunten, enz. De heraanleg van de markt wordt als een belangrijke opportuniteit gezien om het mobiliteitsbeleid in totaliteit te herbekijken en bepaalde klemtonen te leggen.

Een belangrijke opportuniteit die zich in de komende periode zal voordoen is de **mobiliteitsstudie** in samenwerking met de WVI die gepland staat. Hierin zullen de nieuwe evoluties in het mobiliteitsaanbod worden onderzocht in kader van de herziening van het mobiliteitsplan (vb. autodelen enz.)

Tenslotte heeft het bestuur reeds heel wat ingrepen op belangrijke verkeersassen voorzien of zeer recentelijk in uitvoering gebracht. Deze zullen in de nabije toekomst uiteraard ook hun vruchten afwerpen. Bij de vaststellingen zagen we bijvoorbeeld al dat het aantal verkeersongevallen met letsel afneemt sinds 2017.

4.3 Het klimaat staat, hoog en droog, op onze agenda!

Tendensen en vaststellingen

Het klimaatthema stond bij de burger nooit hoger op de agenda dan vandaag. Ook in Pittem is dat het geval. Maar liefst 72% van de inwoners is in de burgerpeiling van mening dat de gemeente prioritair moet inzetten op concrete acties in functie van het klimaat. Net zoals in de rest van Vlaanderen en de wereld, is de impact van de klimaatverandering ook in onze gemeente voelbaar. Zo heeft Pittem al een **waterproblematiek** gekend waarbij er enerzijds sprake is van wateroverlast bij bijvoorbeeld onweer en hevige neerslag, en anderzijds watertekorten ontstaan bij periodes van droogte die de irrigatie van de landbouw bedreigen. De burger is wel van mening dat het bestuur hier reeds acties onderneemt. Vier vijfde van de burgers geeft in de burgerpeiling immers aan dat de gemeente voldoende inspanningen doet om de wateroverlast te vermijden.

Tevens scoort onze gemeente bij de inwoners bijzonder goed op vlak van **huisvuilophaling** en de dienstverlening en openingsuren van het **recyclagepark**. Ook wat betreft het onderhoud van het openbaar domein van de gemeente is de burger erg tevreden (zie onderstaande figuur). Een uitzondering hierop is de problematiek inzake **zwerfvuil**. Zo blijkt 34% van de Pittemnaren af en toe last te ondervinden van zwerfvuil, terwijl 36% zelfs vaak tot altijd last ervaart inzake zwerfvuil. De inwoners kaartten deze thematiek eveneens aan tijdens de denkdag en gesprekstafels (vb. sluikstort in de beken en grachten).

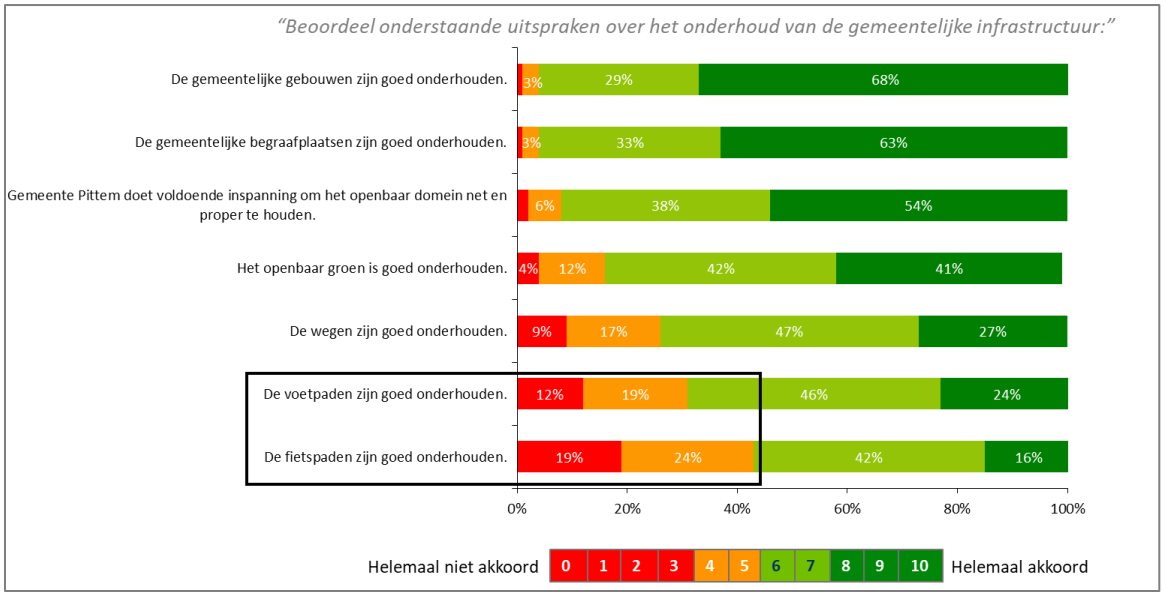

Figuur 26: Tevredenheid m.b.t. onderhoud van openbaar domein (Burgerpeiling 2019, CC Consult)

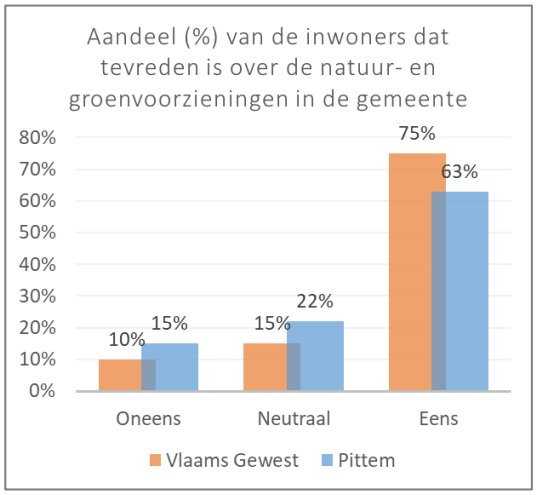

Ook al zijn de inwoners tevreden over het onderhoud van het openbaar groen, toch komen zij tijdens de denkdag en de gesprekstafels tot de vaststelling dat de **dorpskern** nog wat **meer groen** kan verdragen. De grote meerderheid vindt in de gemeentemonitor dat er over het algemeen voldoende aanbod aan groen is in de gemeente. Niettemin scoort Pittem op vlak van natuur- en groenvoorzieningen 12% lager dan het Vlaamse gemiddelde.

Figuur 27: Tevredenheid m.b.t. groenvoorzieningen (Bron: gemeentemonitor, editie 2018, ABB – Statistiek Vlaanderen)

Het zwaar verkeer en de negatieve gevolgen op vlak van verkeersveiligheid werden reeds in de vorige tendens aangehaald. Volgens de burgers brengt het **zwaar vrachtverkeer** echter het aanvullende probleem van **milieuhinder** met zich mee. Tijdens de gesprekstafels en denkdag werden hierbij de voorbeelden van geurhinder, uitstoot en fijn stof vernoemd.

Wat betreft de **riolering en waterzuivering** stellen we vast dat de uitvoeringsgraad van rioleringen[3] in Pittem (69,5% in 2018) lager ligt dan het Vlaams gemiddelde van 86,8%. Wanneer we kijken naar de zuiveringsgraad van het afvalwater, d.i. de verhouding van het totaal aantal op een RWZI (rioolwaterzuiveringsinstallatie) aangesloten inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van de gemeente, zien we dat gemeente Pittem (53,9%) ook hier een lagere zuiveringsgraad kent dan het Vlaamse gemiddelde (84,0%). Recentelijk werd echter gestart met de aansluiting van een collector in de Egemstraat, waardoor de zuiveringsgraad met 14,9% zal toenemen. Na deze werken ligt de zuiveringsgraad op ong. 69% in Pittem.

Over het algemeen kunnen we dus besluiten dat het milieu en klimaat aan aandacht wint bij de burger. Tijdens de gesprekstafels gaven de inwoners aan dat zij een **voorbeeldrol** weggelegd zien voor het gemeentebestuur met betrekking tot milieu en duurzaamheid, vb. op vlak van initiatieven met betrekking tot hernieuwbare energie.

Bedreigingen/ uitdagingen

Een belangrijke uitdaging met betrekking tot het klimaat is dat de klimaatsverandering een **mondiaal probleem** betreft. Pittem is hierin als lokaal bestuur uiteraard ook afhankelijk van de andere bestuurlijke niveaus. Een andere mogelijke uitdaging met betrekking tot bovenvermelde vaststellingen zien we bij de vraag naar meer openbaar groen. Bij het aanleggen van openbaar groen zijn er mogelijks **buurtbewoners** die hiervan **hinder** kunnen ondervinden (vb. vallende bladeren, overhangende takken, bomen die het zicht beperken, enz.) en weerstand zullen bieden bij dergelijke ingrepen. Ten slotte is het uitvoeren van de gescheiden riolering een werk van lange adem, zeker voor een landelijke gemeente waar de aansluitingen sowieso beperkter zijn dan gemiddeld. Het uitvoeren van rioleringswerken vraagt bovendien de nodige financiële middelen.

[3] De **rioleringsgraad** betreft de verhouding van het aantal gerioleerde inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van een gemeente. De uitvoeringsgraad geeft aan in welke mate de gemeente reeds gescheiden rioleringen heeft aangelegd in vergelijking met de geplande situatie en geeft een indicatie van toekomstige infrastructuuruitgaven.

Opportuniteiten

Uiteraard zijn er nog heel wat opportuniteiten inzake milieu en klimaat waarop we nog kunnen inzetten. We stellen vast dat er vandaag al op verschillende vlakken een mooie basis werd gelegd om op verder te bouwen. Zo hebben we op vandaag al **oog voor ecologie en duurzaamheid** en worden reeds verschillende acties ondernomen, zoals de investering in zonnepanelen op verschillende gemeentelijke gebouwen, de CNG-voertuigen in het wagenpark, de monitoring van het energieverbruik, een verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen, poetsen met milieuvriendelijke producten, enz. Pittem kan deze weg verder bewandelen en dergelijke acties verder voortzetten. Tevens is het belangrijk om extern te communiceren over deze positieve initiatieven zodat inwoners geïnformeerd zijn over de invulling van hun verwachtingen t.o.v. het bestuur.

Op vlak van het openbaar domein stelden we vast dat de burger vandaag al erg tevreden is over het onderhoud. Dit vormt dan ook een goede basis om op verder te bouwen, zo ook voor de hinder met betrekking tot zwerfvuil en sluikstort. Burgers gaven op de gesprekstafels aan dat deze problematiek de afgelopen jaren al verminderd is, maar een blijvende **sensibilisering** is noodzakelijk voor een duurzame mentaliteitswijziging onder de inwoners.

Verder onderneemt de gemeente vandaag al actie om de waterproblematiek zo goed mogelijk op te vangen. Zo komen er twee **bufferbekkens** bij, en het bestuur onderhandelt nog over een bijkomend derde bekken.

Tijdens de denkdag en gesprekstafels werd tenslotte de **heraanleg van de markt** gezien als een kans om meer groen en groene assen richting de omliggende straten en pleinen te voorzien. Ook de **burgemeestersconvenant** kwam naar boven als een mogelijke opportuniteit binnen het klimaat thema.

5 Waar onze organisatie écht nood aan heeft

Bij de opmaak van de omgevingsanalyse zijn we ook kritisch naar de eigen organisatie gaan kijken om in kaart te brengen wat er goed loopt en wat er (nog) beter kan. Via de inspiratienota willen we het bestuur inzicht geven in de belangrijkste vaststellingen. Als organisatie zullen we deze zelfevaluatie aanwenden om ons organisatiebeheersingssysteem een doorstart te geven. Alle verbeterpunten zullen in kader hiervan stapsgewijs en op projectmatige wijze worden aangepakt.

We overlopen de aandachtspunten en de vooropgestelde doelstellingen aan de hand van het 8 bouwstenenmodel van CC Consult.

5.1 Strategie

In de interne bevraging stippen onze medewerkers aan dat de organisatie niet beschikt over een (neergeschreven) **missie en visie**. De nieuwe legislatuur is hiervoor uiteraard de uitgelezen kans. Belangrijk is om deze vervolgens door te vertalen in de praktijk. Vandaag zijn de diensten en individuele medewerkers onvoldoende betrokken bij het beleidsplan, waardoor men slechts in beperkte mate of niet bezig is met de uitvoering en opvolging van de **doelstellingen uit het beleidsplan**. Omdat het voor de medewerkers onvoldoende duidelijk is hoe zij hun steentje kunnen bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen, worden deze niet als een richtinggevend instrument gebruikt in de dagelijkse werking. Een deel van de organisatie houdt wel gegevens bij en rapporteert hierover, maar tot op heden is er nog geen uitgewerkt organisatiebreed meetsysteem van indicatoren, kengetallen… om de acties en doelstellingen periodiek op te volgen, te evalueren en indien nodig bij te sturen. Het is belangrijk om hier in de toekomst op in te zetten, opdat we als organisatie de vooropgestelde doelen wel degelijk kunnen behalen.

5.2 Structuur

Een sterke en adequaat uitgebouwde interne organisatie met competente en betrokken medewerkers is van groot belang om alle stakeholders van Pittem een degelijke dienstverlening aan te bieden en voldoende gewapend te zijn om de externe uitdagingen aan te gaan. Uit de interne analyse komt als belangrijk aandachtspunt naar voor dat de huidige personeelsbezetting vandaag eerder niet lijkt te volstaan en dus een belemmerende factor kan zijn om bovenstaande punten te realiseren. Het evalueren van de **personeelsbezetting** en het in kaart brengen van de pijnpunten en de noden is alvast een eerste stap in de goede richting.

5.3 Cultuur

De meeste medewerkers lijken aan te geven zich best wel thuis te voelen in onze organisatie en de **werksfeer en collegialiteit** worden dan ook als sterke punten beschouwd. Desondanks lijken niet alle diensten even veel **waardering en ondersteuning** te ervaren. Het inzetten op een meer waarderende cultuur kan nochtans de betrokkenheid en participatie ten goede komen. Vandaag lijkt de participatie en betrokkenheid immers een gemis te zijn voor een groot deel van de organisatie, bijvoorbeeld op vlak van terugkoppeling m.b.t. feedback of beslissingen. Hierop aansluitend blijkt de **interne communicatie** en overleg in het algemeen wel een belangrijk werkpunt, zo blijkt uit de interne bevraging. Medewerkers geven aan dat er een gebrek aan communicatie is waardoor ze soms te laat of zelfs niet op de hoogte zijn. Er lijkt dus een nood te zijn aan structureel overleg, ook met de leidinggevende. De huidige (ruime) openingsuren zijn echter moeilijk te rijmen met intern overleg.

We beschikken over een deontologische code maar het doorleefd en gekend houden van dit document blijkt echter een aandachtspunt. Ook de **waarden** van de organisatie blijken onvoldoende gekend te zijn door de medewerkers. Ten slotte geeft men ook aan dat men nog initiatieven kan nemen om de interne organisatie in het algemeen verder te moderniseren en te vernieuwen.

5.4 Mensen

Over het algemeen lijken de meeste medewerkers wel tevreden over de HRM-aspecten (vb. vorming, goed beheer personeelsdossiers, praktische regelingen, enz.), maar een echt geïntegreerd HR-beleid (van instroom tot uitstroom) ontbreekt vandaag nog in de organisatie. Zo bestaat er bijvoorbeeld nog geen organisatiebrede systematiek m.b.t. het gebruik van evaluatie- en functioneringsgesprekken om medewerkers maximaal in te zetten en te ontplooien. Functionering en evaluatie lijkt daardoor bij een klein deel van de medewerkers wel te gebeuren maar bij de grote meerderheid niet. Een goede dienstverlening is gebaseerd op een goed uitgebouwde structuur (cf. supra) maar kan ook niet zonder een blijvende aandacht voor de **ontwikkeling van onze medewerkers**.

5.5 Leiderschap

De meeste medewerkers geven aan dat hun leidinggevende wel voldoende bereikbaar is voor vragen of opmerkingen en meer dan de helft voelt zich voldoende gewaardeerd door hun rechtstreeks leidinggevende. Toch geeft iets minder dan de helft van de medewerkers aan dat zij onvoldoende kunnen overleggen met hun leidinggevende. Ook blijkt niet iedereen voldoende hiërarchische sturing te ervaren. **Communicatie, bereikbaarheid en betrokkenheid** zijn vaste aandachtspunten die terugkeren doorheen de interne analyse. We zullen hierop moeten inzetten gedurende de komende bestuursperiode.

5.6 Middelen

Over het algemeen vinden de medewerkers dat zij kunnen werken in een **propere en aangename omgeving met goed uitgeruste infrastructuur**. De organisatie dient vooral nog in te zetten op **digitalisering** en de middelen voor huisbezoeken (vb. telefoon, laptop/tablet, enz.). Zo is verdere digitalisering binnen bepaalde diensten noodzakelijk om een goede werking te kunnen garanderen (vb. werkopdrachten, stockbeheer, enz.). Ook de software geeft soms problemen die de werking van bepaalde diensten hindert.

5.7 Systemen

De systemen beheren de organisatieprocessen en zorgen er zo voor dat de dienstverlening wordt gerealiseerd. Het overgrote deel van de medewerkers lijkt eerder wel volgens duidelijke afspraken te werken en de helft geeft aan dat er voldoende uitgeschreven procedures, handleidingen of instructies aanwezig zijn. Toch kan nog meer worden ingezet op een uniforme, gestandaardiseerde werking met voldoende back-up. Dit om de **continuïteit van de dienstverlening** te kunnen garanderen. Een uitgewerkt organisatiebeheersingssysteem zal ervoor zorgen dat de risico's die in de systemen ingebed zijn, worden vermeden en zorgt ervoor dat ze op een gestructureerde wijze worden opgevolgd en ingeperkt.

5.8 Klanten

Pittem blijkt een **erg klantvriendelijke gemeente** te zijn. Men geeft aan dat klanten snel, effectief en correct worden geholpen. Vandaag kent de gemeente **vrij uitgebreide openingsuren** en medewerkers stellen zich de vraag of dit nog haalbaar blijft in de toekomst. Men geeft aan dat het huidige **dienstverleningsmodel** best nog eens wordt geëvalueerd en dat er keuzes worden gemaakt om de burger nog beter van dienst te zijn.

Bijlagen

Externe analyse

- Bijlage I: rapport burgerpeiling
- Bijlage II: grafieken, cijfers, tabellen... uit gemeentemonitor en andere bronnen zoals besproken op de denkdag